

KAKO RAZVIJATI VEŠTINE UPRAVLJANJA KARIJEROM UČENIKA U SREDNJOJ ŠKOLI?

predlozi radionica

KVIS
NA
BIS

NOVEMBAR
2017.

Delimično podržano od strane Evropske unije u
okviru programa "Evropa za građane i građanke"

Drage koleginice i kolege,

Predstavljamo vam brošuru „Kako razvijati veštine upravljanja karijerom u srednjoj školi – predlozi radionica“. Brošura je nastala kao rezultat zajedničkog rada tima Beogradske otvorene škole (BOŠ) i predstavnika školskih timova za karijerno vođenje i savetovanje (timovi 12 srednjih škola u Srbiji).

Analiza školskih planova za karijerno vođenje i savetovanje¹ je pokazala da se škole u velikoj meri susreću sa izazovima prilikom kreiranja radionica o razvoju karijere za učenike.² Polazeći od toga, ovom brošurom želeli smo da, pre svega vama, nastavnicima i stručnim saradnicima, pružimo **podršku i damo savete vezane za osmišljavanja radionica** koje možete da realizujete sa svojim učenicima.

U okviru projekta „Kvalitetne usluge za bolju zapošljivost mladih – KVIS na BIS“, koji se realizuje uz podršku Solidar Suisse/Swiss Labour Assistance-a (SLA) – kancelarija u Srbiji, nastavnicima i stručnim saradnicima iz dvanaest srednjih škola je **pružena podrška u planiranju i realizovanju kvalitetnih aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja**. Nakon učestvovanja u obuci o karijernom vođenju i savetovanju, koju je sproveo tim Beogradske otvorene škole, uz podršku eksperata, kao i uz kasniju mentorsku podršku, Timovi za karijerno vođenje i savetovanje u školama su kreirali i sprovodili radionice za razvoj veština upravljanja karijerom kod učenika. Kroz radionice je do sada prošlo 388 učenika.

Tokom pripreme i realizacije obuke za nastavnike, kao i kasnije tokom pripreme radionica, kao podrška je **prvi put korišćen Predlog standarda usluga karijernog vođenja i savetovanja**. Predlog standarda izradila je Radna grupa, čiji je rad koordiniran od strane Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, na inicijativu Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, a u saradnji sa Beogradskom otvorenom školom, Euroguidance centrom i GIZ projektom za zapošljavanje mladih. Okvir standarda usluga karijernog vođenja i savetovanja je instrument za uspostavljanje sistema kojim se kontinuirano pruža podrška razvoju pojedinca od najranijeg uzrasta; instrument je i za unapređivanje kompetencija praktičara koji pružaju podršku pojedincu i podizanje efikasnosti rada u pogledu sprovođenja usluga i praćenja efekata.

Posebnu grupu standarda u ovom predlogu zauzimaju **Standardi Veština upravljanja karijerom**, koji definišu ključne oblasti ličnog i profesionalnog razvoja i, u okviru njih, kompetencije pojedinaca u oblasti otkrivanja i razumevanja sebe, sagledavanja mogućnosti sveta rada i obrazovanja i kreiranja karijere, kao i ishode ovih kompetencija. Veštine upravljanja karijerom predstavljaju „raznovrsne kompetencije koje pojedincima i grupama omogućavaju prikupljanje, analizu, sintezu i organizaciju informacija o sebi, obrazovanju i svetu rada, kao i veštine potrebne za donošenje i sprovođenje odluka i realizaciju karijernih prelaza“.³

¹Đurović, A., Golović, N. & Jevtović, B., 2016, Istraživanje školskih programa i planova za karijerno vođenje i savetovanje, Beograd, Beogradska otvorena škola.

²Termini izraženi u brošuri u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

³ELGPN (2014), Razvoj politike celoživotnog vođenja: Evropski paket resursa. ELGPN Alati, broj 1. Službeni glasnik, Beograd.

Nakon obuke, tokom koje je predstavljen okvir postavljen Predlogom standarda, usledila je izrada radionica. Nastavnici i stručni saradnici su imali zadatak da kreiraju, a potom organizuju i realizuju karijerne radionice. Ciljevi ovih radionica trebalo je da budu usmereni na razvoj neke od kompetencija u vezi sa veštinama za upravljanje karijerom. Takođe, BOŠ tim je ohrabrio nastavnike da probaju da se tokom radionica usredsrede na doprinos ostvarenju ishoda koji su prepoznati u Predlogu standarda, takođe u vezi sa razvojem veština za upravljanje karijerom.

U pripremi i realizovanju radionica Timovi za karijerno vođenje i savetovanje škola su posebnu pažnju pridavali **uključivanju učenika za koje je procenjeno da su pod rizikom od osipanja**. Postojeća istraživanja na nivou zemalja Evropske unije snažno ukazuju na to da pružanje pojačane podrške učenicima kroz karijerno vođenje i savetovanje može doprineti prevenciji osipanja, te je ključno unapređivati usluge u ovoj oblasti.

Beogradska otvorena škola nastoji da **promoviše i podstakne dobre prakse u sprovođenju aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja u srednjim školama** i time doprinese daljem unapređivanju sistema srednjeg obrazovanja i kvalitetnijem povezivanju obrazovanja sa privredom i tržištem rada. Stoga vam u ovoj brošuri, zajedno sa nastavnicima i stručnim saradnicima iz srednjih škola sa kojima smo saradivali, sa zadovoljstvom predstavljamo primere realizovanih radionica.

Radionice su podeljene prema ključnim oblastima razvoja, a u okviru opisa svake od njih navedene su i kompetencije čijem razvoju nastoje da doprinesu, kao i ishodi – znanja, veštine i stavovi koji su sa njima povezani. Takođe, moći će da pročitate i kratak **opis radionica i načina na koji su sprovedene, utiske učenika koji su u njima učestvovali i preporuke nastavnika i stručnih saradnika za njihovu kvalitetnu realizaciju**. Preporuke su formulisali nastavnici i stručni saradnici, u saradnji sa mentorskim timom BOŠ-a, i odnose se na neke od ključnih elemenata o kojima treba voditi računa prilikom kreiranja i izvođenja sličnih aktivnosti. S obzirom na to da su ove radionice sprovedene na početku školske godine, najveći broj radionica je osmišljen za oblast Otkrivanja i razumevanja sebe.

Nadamo se da će vam ovi primeri biti inspirativni i korisni za rad u osnaživanju učenika da samostalno donose odluke vezane za svoj profesionalni razvoj.

Vaš Tim Beogradske otvorene škole i srednje škole koje su bile uključene u projekat: Gimnazija „Patrijarh Pavle“ (Beograd), Gimnazija u Raški, Poljoprivredna škola sa domom učenika „Sonja Marinković“ (Požarevac), Srednja škola „Hiljadu trista kaplara“ (Ljig), Srednja stručna škola „Branko Radičević“ (Ruma), Srednja tehnička PTT škola (Beograd), Škola mode i lepote (Niš), Škola za negu lepote (Beograd), Tehnička škola „9.maj“ (Bačka Palanka), Tehnička škola „Rade Metalac“ (Leskovac), Tehnička škola (Apatin) i Ugostiteljsko-turistička škola (Beograd).

OBLAST: OTKRIVANJE I RAZUMEVANJE SEBE

UPOZNAVANJE UČENIKA SA POJMOM „KARIJERA“

*Srednja škola „Hiljadu trista kaplara“, Ljig
Rada Đorđević i Biljana Ivković*

OPIS RADIONICE:

Cilj radionice je bio istraživanje sebe, u kontekstu ličnog i profesionalnog razvoja. U radionicu je bilo uključeno 30 učenika od prvog do četvrtog razreda, obrazovnih profila: kuvar, ekonomski tehničar, automehaničar i turistički tehničar. U radionicu su bili uključeni i učenici gimnazije.

- ① Prvi deo radionice se odnosio na upoznavanje sa osnovnim pojmovima: karijera, posao i profesija. Ovaj deo je obrađen frontalnom metodom, kroz kratku prezentaciju i plenarnu diskusiju, uključivanjem učenika (postavljanje pitanja čitavoj grupi).
- ② Na početku drugog dela, koji je sproveden radioničarski, učenici su se predstavljali „Ja sam ___ i volim ___“, kako bi se učenici podstakli da razmišljaju o svojim interesovanjima i polako naveli da razmišljaju o svom budućem pozivu (šta je to što oni vole da rade).
- ③ Učenici su zatim podstaknuti da malo razmisle o sebi i da na stikerima napišu čime bi želeli da se bave u budućnosti. Uz pomoć stikera i materijala o karakteristikama, koji su podeljeni učenicima, razgovaralo se i o karakteristikama koje učenici imaju i onim koje su im potrebne za željeno zanimanje.
- ④ Na kraju radionice učenicima je podeljen materijal koji sadrži više informacija o sposobnostima koje mogu biti značajne za određena zanimanja. U okviru ovog dela dat im je domaći zadatak da razmišljaju o tome koje su njihove sposobnosti koje najčešće koriste.

KOMPETENCIJA:

- ISTRAŽIVANJE SEBE U KONTEKSTU LIČNOG I PROFESIONALNOG RAZVOJA

ISHODI:

- UČENICI RAZUMEJU ZNAČAJ PROCENE SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA ZA PROFESIONALNI RAZVOJ
- UČENICI IDENTIFIKUJU ZNANJA I VEŠTINE STEĆENE KROZ OBRAZOVANJE

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“

Od početka časa učenici su bili zainteresovani i pažljivo su slušali. Učenicima je ovakav način rada bio zanimljiv jer su oni bili u prvom planu i neko ih je pitao šta je to što oni vole. Pozitivno su ocenili radionicu: svideo im se materijal koji su dobili i zanimljivo im je bilo da razmišljaju o tome koje su to profesije koje im odgovaraju. Materijal koji se odnosio na njihove karakteristike ih je posebno oraspoložio jer je najviše njih zaokružilo „pošten“ i „kulturnan“, pa je to podstaklo komentare da je dobro što je to za sve važna karakteristika. Nije bilo negativnih komentara, a učenici su pitali i kada sledeći put imaju novu radionicu!

”

PREPORUKE:

- Ovo je uvodna radionica koja treba da bude praćena radionicama na kojima će se dodatno raditi na razvijanju kompetencije istraživanja sebe u kontekstu ličnog i profesionalnog razvoja.
- Potrebno je da se za svakog učenika pripreme odštampani primerci dokumenta o interesovanjima, da svako ima mogućnost da ga ponese kući i kasnije nastavi da razmišlja o sopstvenim interesovanjima.
- Važno je češće organizovati radioničarski rad, pošto je to učenicima naročito interesantno, i uključiti sve učenike – naročito učenike iz osjetljivih grupa, ukoliko nisu aktivni. Za mlade iz osjetljivih grupa je poželjno planirati kombinaciju radioničarskog rada na temu istraživanja sebe i individualnog savetodavnog rada.

TO SAM JA

Škola za negu lepote, Beograd
Vesna Ganović i Vera Živković

OPIS RADIONICE:

Ciljevi radionice su bili razumevanje i osvećivanje sopstvenih karakteristika učenika (znanja, interesovanja, osobina ličnosti), kao i njihovog značaja za dalji profesionalni razvoj i ulazak u svet rada. U radionici je učestvovalo 30 učenika drugog, trećeg i četvrtog razreda. Radionica je trajala dva školska časa.

- ① Najpre je u uvodu učenicima objašnjen pojam karijere i značaj samoprocene za dalji profesionalni i lični razvoj, tako što je nastavnik postavio pitanje šta je samoprocena, koristeći tehniku „moždana oluja“, nakon čega su izlistani odgovori/asocijacije.
- ② U nastavku radionice, kako bi lakše sagledali svoje karakteristike i mogućnosti, učenicima je dato da urade nekoliko vežbi. U vežbi „Šta voliš da radiš?“ učenici su dobili listu aktivnosti (na primer: prodaja, upotreba alata, istraživanje...) sa zadatkom da zaokruže 10 stvari koje najviše vole da rade.
- ③ Sledeća aktivnost, koja se nadovezuje na prethodnu, bila je da učenici „pronađu sebe“ na listi od četiri grupe zanimanja, a na osnovu prethodno zaokruženih aktivnosti koje vole da rade: ljudi, ideje, stvari i informacije.
- ④ Nastavnik je uputio učenike na sledeću vežbu, uz napomenu da svako može razviti svoje sposobnosti i veštine ili usvojiti neke nove. Učenici su dobili odštampan prilog za samoprocenu svojih veština (sa ponuđenim odgovorima) i naveli pet kvaliteta koje često koriste, pet kvaliteta koje retko koriste i veštine koje mogu da usavrše. Učenicima je zatim data lista sposobnosti i sugerisano im je da izdvoje sposobnosti koje su im potrebne za zanimanja kojima žele da se bave.
- ⑤ Nastavnik je potom zadao zadatak da učenici nastave rečenicu „Ja sam...“. Dao im je instrukciju da završe započetu rečenicu nekom karakteristikom koja ih najbliže opisuje. U nastavku su učenici diskutovali o tome kako su sebe opisali.
- ⑥ Poslednja vežba se odnosila na „Pismo iz budućnosti“, u kome su učenici pisali kako vide sebe u budućnosti. Pošto su pisma bila anonimna, pročitana su samo neka od njih i o njima se diskutovalo.

KOMPETENCIJA:

- ISTRAŽIVANJE SEBE U KONTEKSTU LIČNOG I PROFESIONALNOG RAZVOJA

ISHODI:

- UČENICI RAZUMEJU ZNAČAJ PROCENE SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA ZA PROFESIONALNI RAZVOJ
- UČENICI IDENTIFIKUJU ZNANJA I VEŠTINE STEĆENE KROZ OBRAZOVANJE

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“

Učenici su aktivno učestvovali u svakoj od radionica, bili su vrlo zainteresovani, uključivali su se u sve aktivnosti koje su bile predviđene i postavljali su pitanja.

”

PREPORUKE:

- U formalnom sistemu vrlo često se zanemaruje samoprocena, ali je neophodno da učenici razumeju važnost samoprocene i da znaju da je praktikuju.
- U početku učenici mogu da budu stidljivi jer nisu navikli da pričaju o sebi, posebno mladi u riziku od osipanja, pa je ključno podsticati sve da se uključe u diskusiju.

ISTRAŽI SEBE

*Srednja stručna škola „Branko Radičević“, Ruma
Branka Andrić i Ivana Makević Čojčić*

OPIS RADIONICE:

Ciljevi radionice su bili otkrivanje i razumevanje sebe.

U radionici je učestvovalo 33 učenika drugog razreda (frizeri) i trećeg razreda (ekonomski tehničari).

- ① Na početku radionice učenici sede u krugu, a voditeljka radionice im postavlja pitanje zašto su upisali smer koji pohađaju i da li su to želeli. Nakon toga voditeljka radionice uzima loptu i govori da je profesor, da li to jeste ili nije njeno željeno zanimanje i kako sebe vidi u budućnosti. Loptu baca jednom učeniku, a on ima zadatak da kaže čime bi želio da se bavi. On baca loptu drugom učeniku koji ima isti zadatak i to se nastavlja sve dok svi ne budu uključeni u igru. Zatim se na tabli crta tabela i u nju se unose sva zanimanja koja su učenici pomenuli.
- ② Učenicima se deli kratak upitnik (ime, prezime, željeno zanimanje, interesovanja). Upitnici se sakupljaju i svi učenici izvlače nasumično upitnike. Učesnici radionice imaju zadatak da kažu nešto o svom drugu/drugarici čiji su upitnik izvukli i da opišu njegova/njena interesovanja.
- ③ U završnom delu časa se popunjava tabela sa zanimanjima, tako što se ispod svakog zanimanja zapisuju potrebna znanja, veštine i sposobnosti. Posebno se ističe da za svako zanimanje postoji set potrebnih znanja i veština i da svako, ako želi i dovoljno radi, može da razvije iste, u zavisnosti od posvećenosti.
- ④ Voditeljka radionice crta čovečuljka na tabli, a na njega svaki učenik lepi stiker svojih karakteristika. Na kraju, učenici evaluiraju radionicu tako što upisuju plus ili minus na papiru sa nacrtanim suncem (pozitivno) i oblakom s kišom (negativno).

KOMPETENCIJA:

- ISTRAŽIVANJE SEBE U KONTEKSTU LIČNOG I PROFESIONALNOG RAZVOJA
- FORMIRANJE SLIKE O SEBI U ODNOSU NA OBRAZOVNE I KARIJERNE MOGUĆNOSTI

ISHODI:

- UČENICI RAZUMEJU ZNAČAJ PROCENE SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA ZA PROFESIONALNI RAZVOJ
- UČENICI IDENTIFIKUJU ZNANJA I VEŠTINE STEĆENE KROZ OBRAZOVANJE
 - UČENICI RAZUMEJU ZNAČAJ KONTINUIRANOG UČENJA I UNAPREĐIVANJA SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA ZA LIČNI I PROFESIONALNI RAZVOJ

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“

Učenicima se svidela radionica i želeli bi da imaju još sličnih radionica. Najviše im se svidela uvodna igra, kada su se dobacivali loptom. To je za njih bila inovacija. Ocenili su je pozitivno, a naglasili su da je dobro da se i ubuduće organizuju mešovite radionice, u koje su uključeni učenici iz različitih odeljenja.

”

PREPORUKE:

- Veoma je korisno u radu koristiti radioničarske tehnike kao što je sedenje u krug i korišćenje lopte, učesnici su često tako više zainteresovani i lakše pričaju o nekim važnim temama.
- Prilikom popunjavanja upitnika o interesovanjima treba voditi računa šta su učenici, koji su u riziku od osipanja, napisali kako bi se im pružili dodatna podrška i informisanje, ukoliko su im potrebni.

MOJA BUDUĆNOST POČINJE SADA

Gimnazija „Patrijarh Pavle“, Beograd
Tanja Taubner Gajić

OPIS RADIONICE:

Cilj radionice je bio identifikacija znanja i veština potrebnih za dalji profesionalni razvoj. Cilj svake aktivnosti je bio da učenici spoznaju da svako ima potencijale koje može da razvija. U radionici je učestvovalo 23 učenika trećeg i četvrtog razreda. Radionici su prisustvovali i roditelji, uključujući i predsednicu Saveta roditelja.

- 1 Na početku radionice učenici su analizirali tekst vezan za savremeni pojam karijere. Razmatrane su opšte karakteristike koje su važne za svaku profesiju, a namera je bila da se skrene pažnju na značaj nekih veština koje učenici moraju da razvijaju i van formalnog obrazovanja.
- 2 Zatim je predmet radionice bio informisanje o pojedinačnim zanimanjima. Učenici dobijaju zadatak koji ne moraju da pokažu mentorima, a koji je sastavljen od već pripremljenih pitanja (na primer: Zašto mislim da je baš to zanimanje za mene? Koje su moje snage vezane za to zanimanje? Šta moram da savladam, a da nije vezano za obavezni plan i program, kako bih već sada jačao/la svoje kompetencije i davao/la sebi mogućnost dubljeg samoispitivanja? Koje talente u sebi prepoznajem, a potrebni su za ovo što želim?).
- 3 Kroz individualni rad, učenici na listu papira pišu čime vole i čime ne vole da se bave u vezi sa poslom (na primer: Ne volim rad na procenat - volim fiksnu platu... Ne volim rad na terenu - volim kancelarijsko zanimanje...), a zatim i sa pripremljene liste biraju aktivnosti kojima vole da se bave.
- 4 Na kraju su posećeni sajtovi BOŠ Karijera, Mingl i Youth, kao uvod u buduće radionice vezane za informisanje, i sprovedena je evaluacija.
- 5 Posle ove radionice, planiran je i individualan rad sa učenicima i njihovim roditeljima, sa posebnim fokusom na mlade, koji su u riziku od osipanja ili kojima je potrebna dodatna podrška.

KOMPETENCIJA:

- ISTRAŽIVANJE SEBE U KONTEKSTU LIČNOG I PROFESIONALNOG RAZVOJA
- FORMIRANJE SLIKE O SEBI U ODNOSU NA OBRAZOVNE I KARIJERNE MOGUĆNOSTI

ISHODI:

- UČENICI RAZUMEJU ZNAČAJ PROCENE SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA ZA PROFESIONALNI RAZVOJ • UČENICI RAZUMEJU ZNAČAJ KONTINUIRANOG UČENJA I UNAPREĐIVANJA SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA ZA LIČNI I PROFESIONALNI RAZVOJ • UČENICI PROCENJUJU NIVO RAZVIJENOSTI SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA U ODNOSU NA ZAHTEVE OBRAZOVNIH I KARIJERNIH OPCIJA

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“

Učenici su od početka do kraja bili aktivni, veoma zainteresovani i saradljivi. Rezultati aktivnosti bili su pozitivni, što je bilo vidljivo kako po reakcijama tokom radionice, tako i na osnovu onoga što su napisali vezano za istu.

Na primer, komentar jedne od učenica je glasio: „Ova radionica je bila veoma korisna, naterala me je da malo više razmišljam o svojoj budućoj karijeri, pomogla mi je da se pronađem, malo bolje da oslušnem svoje misli“. Takođe, roditelji koji su prisustvovali radionici su izrazili svoje zadovoljstvo i dali podršku time što su o karijernom vođenju obavestili predstavnike Saveta roditelja, a oni ostale roditelje na roditeljskim sastancima. Školski odbor je sada upoznat sa radom Tima za karijerno vođenje, a pozitivni ishodi su podrška u organizovanju poseta različitim radnim organizacijama i firmama.

”

PREPORUKE:

- Potrebno je dodatno obraditi način dobijanja informacija, ali i podići svest učenika o tome da postoji veliki broj izvora informacija koji im stoje na raspolaganju.
- Važno je kroz radionice, savetovanja i susrete sa predstvincima sveta rada, podstaći učenike da shvate da ne postoji samo jedno idealno zanimanje, nego da uvek mogu razmišljati o više opcija.
- Snažna preporuka jeste da je izrazito važno uključivati roditelje u aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja, kako bi paralelno pratili put svoje dece, ali i inovacije u savremenom poslovnom okruženju, tokove, trendove i nova zanimanja (o čemu mnogo roditelja nema informacije). Takođe, roditelji mogu da pruže pomoć u procesu pronalaženja radnih praksi za učenike ili organizacija za posetu, a pored toga roditelji mogu da predstave učenicima zanimanja kojima se oni bave.
- Važno je osmisliti aktivnosti vezane za povećanje samopouzdanja učenika i kreiranje slike o sebi, pošto se pokazalo da je to ključni izazov sa kojima se oni susreću.

SAMOPROCENA ZNANJA, VEŠTINA I INTERESOVANJA

*Ugostiteljsko-turistička škola, Beograd
Milica Stamenković i Zorica Mihailović*

OPIS RADIONICE:

Ciljevi radionice su bili istraživanje sebe u kontekstu ličnog i profesionalnog razvoja i formiranje slike o sebi. U radionici je učestvovalo 45 učenika prvog razreda.

- ① Prva aktivnost je bila uvod o karijeri i značaju samospoznanje u cilju prepoznavanja važnosti planiranja karijere.
- ② Zatim su učenici dobili uputstvo da razmisle o sebi, i da napišu svoje osobine, interesovanja, vrednosti, hobije, šta vole da rade, kako provode slobodno vreme i u čemu su dobri. Ova aktivnost je sprovedena u cilju identifikacije sopstvenih karakteristika.
- ③ Nastavnik potom učenicima daje upitnik sa listom i opisom kompetencija neophodnih za određene profesije, a učenici procenjuju da li poseduju određenu kompetenciju. Ova aktivnost ima za cilj ocenjivanje stepena razvijenosti sopstvenih kapaciteta u odnosu na zahteve obrazovnih profila i karijernih opcija. To je ujedno bila prilika da se učenicima skrene pažnja da razmišljaju o svim znanjima i veštinama željenog zanimanja, koje će morati da razviju u narednih nekoliko godina i da polako razmišljaju na koji način to mogu da urade. Učenici zatim treba da izaberu 10 stvari sa liste interesovanja koje vole da rade i da na dodatnom listu pronađu kojoj oblasti interesovanja pripadaju ti poslovi.
- ④ Oslanjajući se na ove aktivnosti, učenici dobijaju zadatak da prouče kompetencije za svako pojedinačno zanimanje za koje su iskazali interesovanje i odrede koja su im dodatna znanja i veštine potrebne za obavljanje tog zanimanja. Namera je bila da se na ovaj način učenici podstaknu da otkriju koje kompetencije treba da unaprede kako bi se bavili željenim zanimanjem i to na početku njihovog školovanja. Ova aktivnost ima za cilj prepoznavanje prioritetnih oblasti za dalji razvoj.
- ⑤ Nastavnik upućuje učenike na druge izvore gde mogu da se dodatno informišu o znanjima i veštinama potrebnim za obavljanje određenog posla.

KOMPETENCIJA:

- ISTRAŽIVANJE SEBE U KONTEKSTU LIČNOG I PROFESIONALNOG RAZVOJA
- FORMIRANJE SLIKE O SEBI U ODNOSU NA OBRAZOVNE I KARIJERNE MOGUĆNOSTI

ISHODI:

- UČENICI RAZUMEJU ZNAČAJ PROCENE SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA ZA PROFESIONALNI RAZVOJ
- UČENICI PROCENJUJU NIVO RAZVIJENOSTI SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA U ODNOSU NA ZAHTEVE OBRAZOVNIH I KARIJERNIH OPCIJA • UČENICI PREPOZNAJU SVOJE JAKE STRANE I PRIORITETNE OBLASTI ZA DALJI LIČNI I PROFESIONALNI RAZVOJ

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“

Učenici su bili saradljivi, uključili su se u sve aktivnosti i reagovali su pozitivno na njih. Učenici su sve aktivnosti ocenili kao veoma zadovoljavajuće.

Najviše im se svidela aktivnost samoprocene interesovanja, a najmanje aktivnost samoprocene kompetencija.

”

PREPORUKE:

- Potrebno je unaprediti vremensku dinamiku i predvideti više vremena za pojedinačne aktivnosti. Na primer, aktivnosti samoprocene kompetencija se mogu dopuniti sa srednjoškolcima kroz diskusiju o njihovom poimanju termina kompetencija, šta on podrazumeva i šta oni treba da urade kako bismo mogli da kažemo da su stekli određenu kompetenciju.
- Treba imati u vidu da učenici bolje prihvataju aktivnosti kod kojih mogu da prepoznaju jasnu povezanost sa svojim obrazovnim profilom.
- S obzirom na to da je reč o obrazovnim profilima u trogodišnjem trajanju u kojima se praktična nastava realizuje već od prvog razreda, aktivnosti je važno sprovoditi od početka školovanja kako bi stekli uvid šta se od njih očekuje kao i da im skrenemo pažnju da razmišljaju o znanjima i veštinama koje će morati da razviju u naredne tri godine.
- S obzirom na to da je reč o adolescentima neophodno je uputiti ih na dodatnu literaturu, kako bi mogli da dođu do određenih informacija o karijernim mogućnostima i procene svoja interesovanja. Neki od korisnih sajtova su BOŠ karijera i Infostud.

OTKRIVANJE I RAZUMEVANJE KARAKTERISTIKA ZNAČAJNIH ZA PROFESIONALNI RAZVOJ

Škola mode i lepote, Niš
Radmila Ilić i Julijana Milivojević

OPIS RADIONICE:

Cilj radionice je bio osnaživanje učenika da istražuju sebe u kontekstu ličnog i profesionalnog razvoja. U radionici je učestvovalo 26 učenika prvog razreda.

- 1 Na samom početku radionice realizovana je igrica „Priča o mom imenu“, u okviru koje svako treba da predstavi kako je dobio ime i njegovo značenje. Cilj je bio međusobno upoznavanje, ali i razumevanje različitosti i konteksta iz koga dolazimo.
- 2 Nakon toga pročitana je životna priča o Abrahamu Linkolnu, koja je imala za cilj da motiviše učenike, posebno one koji su u riziku od osipanja. Nakon priče je usledila kratka diskusija o osećanjima koja je priča izazvala i postavljeno je pitanje koje se tiče životnih okolnosti junaka priče. Tražen je odgovor na pitanje, da li učenici misle da je moguće da se ostvare ciljevi i pored teških životnih okolnosti i šta je sve potrebno da bi se u tome uspelo. Tako su uključeni svi učenici, a time su osnaženi da govore o preprekama koje imaju u svom iskustvu. Zaključeno je da je neophodno verovati u sebe i raditi na ostvarivanju svojih ciljeva, istražiti čime želimo da se bavimo i razvijati svoje znanja i veštine. To je bio uvod u deo radionice o samoproceni.
- 3 Svaki učenik je dobio listu znanja i veština sa zadatkom da označi ona znanja i veštine koje lično poseduje. Nakon samoprocene lista je odložena uz komentar voditeljki da će se na nju vratiti kasnije.
- 4 Učenici su podeljeni u grupe i svaka grupa je dobila flip čart. Sa leve strane su napisali opis poslova u vezi sa njihovim obrazovnim profilom, a sa desne strane znanja i veštine potrebne za njihovo obavljanje. Grupe su prezentovale svoje rezultate koje su zatim svi zajedno komentarisali.
- 5 Nakon veoma zanimljive diskusije, učenici su dobili formular za SWOT analizu, vratili su se na listu znanja i veština koja poseduju i u poredbi ih sa veštinama vezanima za željene obrazovne profile, kako bi popunili SWOT tabelu. Zaključak diskusije je bio da se veštine i znanja razvijaju i da je potrebno stalno preispitivanje.

KOMPETENCIJA:

- ISTRAŽIVANJE SEBE U KONTEKSTU LIČNOG I PROFESIONALNOG RAZVOJA
- FORMIRANJE SLIKE O SEBI U ODNOSU NA OBRAZOVNE I KARIJERNE MOGUĆNOSTI

ISHODI:

- UČENICI RAZUMEJU ZNAČAJ PROCENE SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA ZA PROFESIONALNI RAZVOJ
- UČENICI PROCENJUJU NIVO RAZVIJENOSTI SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA U ODNOSU NA ZAHTEVE OBRAZOVNIH I KARIJERNIH OPCIJA

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“

Učenici su rado prihvatali učešće u radionici i aktivno su učestvovali; pokazali su visok nivo interesovanja za temu i razumeli su sve instrukcije.

Veoma im se dopala radionica i izrazili su želju da bude još ovakvih i sličnih radionica. Veliku pažnju im je privukla priča o Abrahamu Linkolnu i izazvala snažna osećanja.

”

PREPORUKE:

- U radu je veoma korisno kombinovanje grupnog i individualnog rada. Efikasno je prezentovanje radova uz propratnu podršku ostalih iz grupe (nakon svakog grupnog prezentovanja nagraditi ih aplauzom od strane cele grupe, dok voditelj radionice treba da uputi komentar da je to dobro urađeno).
- Tokom rada u malim grupama, potrebno je redovno obilaziti učenike i pitati ih kako ide i voditi računa da su svi uključeni i da svi rade.

OBRAZUJEM SE ZA ZANIMANJE KOJE JE U SKLADU SA MOJIM ŽELJAMA I MOGUĆNOSTIMA

*Tehnička škola „9.maj“, Bačka Palanka
Violeta Damjanović, Duško Kojić i Boban Nalić*

OPIS RADIONICE:

Cilj radionice je bio upoznavanje učenika sa važnim aspektima izabranog zanimanja. U dve radionice je učestvovalo ukupno 47 učenika prvog i trećeg razreda, koji pohadaju obrazovni profil administrator računarskih mreža.

- ① U uvodnom delu radionice su pojašnjene ključne reči koje će se koristiti tokom rada - šta je karijera i koje su veštine upravljanja karijerom. Posle upoznavanja učesnika, na samom počeku radionice učenicima je podeljen upitnik koji je omogućio da identifikuju veštine koje poseduju.
- ② Sledeća aktivnost bila je podela u manje grupe, gde su učenici imali zadatak da navedu osnovne karakteristike zanimanja administratora računarskih mreža za koje se školju, a voditelj radionice ih je zapisivao na flip čartu. Kako bi uradili zadatak, učenici su podstaknuti da razmišljaju o sadržaju gradiva stručnih predmeta i načinu na koje je on povezan sa opisom poslova kojima bi se mogli baviti.
- ③ Zatim je usledio zadatak da se navedu znanja i veštine koje su neophodne osobi koja želi da se bavi ovim zanimanjem.
- ④ Učenici su podstaknuti da uporede kompetencije potrebne za bavljenje zanimanjem administratora računarskih mreža sa veštinama koje su identifikovali da ih oni sami poseduju i da na osnovu toga zaključe koje prenosive i tehničke veštine treba da razviju u narednom periodu.
- ⑤ Na kraju radionice je razvijena diskusija o sadržaju radionice i zaključeno je da su veštine, koje su tog dana bile tema - veoma potrebne u daljem profesionalnom razvoju.

KOMPETENCIJA:

- ISTRAŽIVANJE SEBE U KONTEKSTU LIČNOG I PROFESIONALNOG RAZVOJA
- FORMIRANJE SLIKE O SEBI U ODNOSU NA OBRAZOVNE I KARIJERNE MOGUĆNOSTI

ISHODI:

- UČENICI RAZUMEJU ZNAČAJ PROCENE SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA ZA PROFESIONALNI RAZVOJ
- UČENICI PROCENJUJU NIVO RAZVIJENOSTI SOPSTVENIH KARAKTERISTIKA U ODNOSU NA ZAHTEVE OBRAZOVNIH I KARIJERNIH OPCIJA
- UČENICI PREPOZNaju SVOJE JAKE STRANE I PRIORITETNE OBLASTI ZA DALJI LIČNI I PROFESIONALNI RAZVOJ

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“

Učenici su bili zainteresovani, posebno u uvodnom delu, kada su prepoznavali veštine koje poseduju, kao i kada su čuli objašnjenje veština upravljanja karijerom. Najmanje im se dopala aktivnost identifikacije odlika zanimanja.

”

PREPORUKE:

- U skladu sa utiscima učenika, preporuka je da se dodatno razradi aktivnost vezana za utvrđivanje osobenosti zanimanja i zadatka na poslu, kao i da se osmisli što zanimljiviji način rada kako bi se motivisali (na primer da se rezultati rada grupe predstave na kreativan način). Učenike treba podržati da prepoznaju relevantnost nastavnog plana i programa u odnosu na zahteve zanimanja za koje se spremaju.
- Aktivnost identifikacije veština je ukazala na to da neki od učenika treba da u velikoj meri razviju pojedine veštine. Imajući to u vidu, potrebno je organizovati aktivnosti koje će pomoći ovim učenicima da razviju veštine koje im nedostaju i dodatno ih motivisati.
- Kroz radionicu je bilo moguće identifikovati i da pojedini učenici pokazuju smanjeno interesovanje za obrazovni profil koji su upisali, pa je važno da se kao prateća aktivnost ovim učenicima ponudi i dodatna podrška.
- Preporučljivo je napraviti radionicu sa svim profesorima (odeljenskim većem) koji predaju u odeljenju gde je održana radionica, a tema bi bila usredsređivanje na veštine koje su potrebne učeniku da razvije da bi uspešno vladao zadacima administratora.

OBLAST:
SAGLEDAVANJE MOGUĆNOSTI
SVETA OBRAZOVANJA I SVETA RADA

KOLIKO POZNAJEM SVOJE ZANIMANJE?

*Poljoprivredna škola sa domom učenika „Sonja Marinković“, Požarevac
Nada Jelić i Milena Jovanović*

OPIS RADIONICE:

Ciljevi radionice su bili upoznavanje učenika sa upisanim zanimanjem i davanje osnovnih informacija o potrebnim znanjima, veštinama i stavovima za budući rad, kao i razvijanje interesovanja kod učenika za poslove koje će obavljati po završetku školovanja. U radionici je učestvovalo 30 učenika prvog i trećeg razreda, obrazovnog profila prehrambeni tehničar.

- ① U prvom koraku radionice učenici su rešavali asocijaciju o karijeri, kroz koju su upoznati sa temom rada.
- ② Potom se kroz diskusiju razgovaralo o obrazovnom profilu koji su upisali i potencijalnim poslovima koje mogu da rade kada završe školu. U okviru ovog dela radionice učenicima je podeljen dokument u kome su beležili koliko poznaju svoje zanimanje.
- ③ Učenicima je zatim predstavljena SWOT analiza, pa su podeljeni u 5 grupa i uradili SWOT analizu svog zanimanja. Po isteku zadatog vremena član koga su sami odabrali unutar grupe izveštava o urađenoj analizi. Potom se uočavaju moguća poklapanja sa drugim grupama i razgovara se o mogućnostima uticaja na slabosti i načinima njihovog pretvaranja u snage.
- ④ Pozvani gost, koji je završio istu školu kao učenici i zaposlen je na radnom mestu istog zanimanja, je zatim razgovarao sa učenicima o poslu kojim se bavi i odgovarao na pitanja učenika.
- ⑤ Učenici su na kraju ponovo popunjavali dokument o odlikama svog zanimanja, kako bi se videlo koje aspekte su razumeli a koje je potrebno dodatno objasniti u narednom periodu.

KOMPETENCIJA:

- AKTIVNO I KONTINUIRANO INFORMISANJE O OBRAZOVNIM I KARIJERNIM MOGUĆNOSTIMA

ISHODI:

- UČENICI UVIĐAJU ZNAČAJ SVEOBUVHATNOG INFORMISANJA O PROMENAMA U SVETU OBRAZOVANJA I NA TRŽIŠTU RADA
- UČENICI PRIKUPLJAJU INFORMACIJE KROZ SUSRETE SA PREDSTAVNICIMA SVETA RADA I OBRAZOVANJA KAO I DIREKTNIM UKLJUČIVANJEM U SVET RADA

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

Učenicima su aktivnosti bile interesantne i bili su veoma zainteresovani za rad, naročito kada su radili u grupama. Takođe su dobro reagovali na asocijaciju koja je na početku radionice služila kao uvod u priču zanimanja. Učenici su motivisani da reše asocijaciju, tako što je za svako pogodeno polje dodeljena bombona, a za konačno rešenje čokolada. Iz date tabele, koja sumira rezultate evaluacija, može se zaključiti da im se najviše dopala tema, kao i način rada.

PROSEČNA OCENA (1-5)

TEMA JE ZANIMLJIVA : 4.2
SAZNAO/LA SAM O ZANIMANJU : 3.5
DOPAO MI SE NAČIN RADA : 3.9

PREPORUKE:

- Veoma je važan način na koji se započne radionica, pa je preporuka da se pronađe kreativna igrica koja će im biti zabavna i koja će zainteresovati učenike za ostatak sadržaja.
- Izazov je spojiti u radu učenike prvog i trećeg razreda, zbog razlike u godinama i dužini boravka u školi. Učenici trećeg razreda su slobodniji u radu i komunikaciji, navikli su na radioničarski način rada, za razliku od prvaka koji su stidljivi i malo teže se otvaraju kada je u pitanju individualni rad. Bez obzira na navedeno, ne treba odustajati od mešanja učenika prve i treće godine, jer se na taj način razmenjuju informacije i motivišu pojedinci. Učenici trećeg razreda su bliži svojim odlukama za nastavak školovanja ili zaposlenja i zbog toga je korisno da razmenjuju iskustva sa učenicima prvog razreda.
- Deo radionice u kome se razgovaralo sa bivšim učenikom koji je zaposlen u svojoj struci dao je mogućnost učenicima da postavljaju pitanja i da dobiju informacije o poslu iz prve ruke, a u ovom delu su ih nastavnice motivisale tako što su prve postavile po pitanje. Moguće je i organizovati posetu tako da gost bude osoba koja je tokom školovanja bila u riziku od osipanja i na taj način dodatno motivisati ovu ciljnu grupu. Važno je, kada je god to moguće, uključiti u rad radionice predstavnika sveta rada. Nastavnici uz redovne aktivnosti pružaju obaveštenja o karakteristikama zanimanja, koje predstavnici sveta rada mogu da dopune.

JA I SVET RADA

*Tehnička škola sa domom učenika, Apatin
Ivica Jurišin i Vanja Medić*

OPIS RADIONICE:

Ciljevi radionice su bili upoznavanje učenika sa mogućnošću zaposlenja i daljeg školovanja, kao i motivisanje učenika.

U radionicama je učestvovalo 47 učenika prvog i trećeg razreda.

- ① Tokom radionice, koja se bavila istraživanjem mogućnosti za nastavak obrazovanja, posebna pažnja je bila posvećena temi koji su to relevantni podaci koje treba uzeti u obzir – kao što su spisak predmeta na studijskom programu, mogućnosti za stručnu praksu i situacija na tržištu rada. Pokrivene su teme o mogućnostima daljeg školovanja i izvorima informacija o visokim školama u oblasti gastronomije i hotelijerstva. Diskutovano je o tome da kada biramo mogućnosti, moramo biti kvalitetno informisani kako bismo doneli najbolju odluku.
- ② Tokom drugog dela radionice bavili smo se postupcima aktivnog traženja posla. Učenicima je data informacija o postupku prijave na NSZ, neophodnost učešća na sajmovima zapošljavanja, utvrđivanje relevantnih podataka sa interneta i traženje informacija o poslovima preko sajtova za traženje posla.
- ③ U radionicama su učestvovala i dva bivša učenika škole, od kojih je jedan sada student Više hotelijerske škole u Beogradu, a drugi glavni kuvar u hotelu, sa kojima su učenici imali priliku da razgovaraju.
- ④ Nakon radionica realizovan je i susret sa predstavnicima rada, kroz posetu rečnom kruzeru u Budimpešti, kada je 17 učenika, obrazovnih profila kuvar i nautički tehničar, imalo priliku da se upozna sa procesima rada i radnog okruženja na kruzeru. Tokom posete je posebna pažnja posvećena razumevanju koja znanja i veštine su im potrebne ukoliko žele da rade ovaj posao.

KOMPETENCIJA:

- AKTIVNO I KONTINUIRANO INFORMISANJE O OBRAZOVNIM I KARIJERNIM MOGUĆNOSTIMA

ISHODI:

- UČENICI UVIĐAJU ZNAČAJ SVEOBUVHATNOG INFORMISANJA O PROMENAMA U SVETU OBRAZOVANJA I NA TRŽIŠTU RADA
- UČENICI PRIKUPLJAJU INFORMACIJE KROZ SUSRETE SA PREDSTAVNICIMA SVETA RADA I OBRAZOVANJA KAO I DIREKTNIM UKLJUČIVANJEM U SVET RADA

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“

Učenici su bili zainteresovani, postavljali su pitanja i učestvovali su u diskusiji. Posebno su bili zainteresovani za realizaciju praktične nastave na visokoj školi, za vrste i kategorije objekata gde se obavlja praktična nastava i način dekoracije jela (posebno poslastica). Analizom upitnika utvrđeno je da je prosečna ocena radionice 4,5, što ukazuje na zainteresovanost za temu radionice. Najviše su pokazali interesovanje za primere iz prakse, a može se istaći značaj mete vrednosti koja je primenjena tokom radionice, kada su učenici izražavali sopstvene vrednosti u pogledu posla i obrazovanja. Na osnovu dobijenih rezultata može se uočiti da učenici imaju svest o važnosti ličnog i profesionalnog razvoja. Tokom organizacije posete predstavnicima rada zabeležena je velika zainteresovanost učenika i veliki broj postavljenih pitanja.

”

PREPORUKE:

- Za učenike je veoma korisna poseta bivših učenika, tokom koje mogu da saznaju više o važnosti teorijskog znanja, praktičnih umeća i odnosu poslodavac - radnik, ali i izazovima sa kojima mogu da se susretu i načinima na koje mogu da ih prevaziđu. Veoma je važno da, ukoliko postoji mogućnost, bude više opcija za posetu: osoba koja je na studijama, osoba koja radi u struci i osoba koja je pokrenula sopstveni biznis. Preporučljivo je da se sprovedu i realni susreti sa predstavnicima ugostiteljskih objekata na nivou opštine.
- U vezi sa posetama predstavnicima rada, savet je da se pažljivo pripremi organizacija, uzimajući u obzir sve potrebne aspekte, kao što su priprema pasoša i saglasnosti roditelja, ukoliko se poseta sprovodi u inostranstvu.

KORIŠĆENJE IKT ALATA ZA PRIKUPLJANJE RELEVANTNIH PODATAKA O SVETU OBRAZOVANJA I TRŽIŠTU RADA U SREDNJOJ STRUČNOJ ŠKOLI

*Srednja tehnička PTT škola, Beograd
Maja Todorović i Vela Čoja*

OPIS RADIONICE:

Ciljevi radionice su bili upoznavanje sa pojmom „KARIJERA“ i osposobljavanje učenika za korišćenje IKT alata u svrhu prikupljanja i praćenja informacija o svetu obrazovanja i tržištu rada. Održane su dve radionice za 31 učenika trećeg i četvrtog razreda.

- 1 U prvom delu „Karijera kao pojam“, nastavnik postavlja pitanja: „Šta za tebe znači pojam karijere?“ i „Koje ljudi od karijere poznaješ?“, a učenici svoje odgovore pišu na papirićima koji se zatim pomešaju i podele na 6 jednakih grupa. Učenici se takođe dele u 6 grupa, a zadatak je da učenici grupišu grupu papirica koje su dobili po sličnosti, da za njih osmisle zajednički imenitelj i ispišu ga na velikim papirima. Nastavnik kratko prodiskutuje sa učenicima o onome što su napisali i šta za njih znači karijera.
- 2 U drugom delu, „Upoznavanje sa izvorima informacija“, nastavnik postavlja pitanje učenicima o tome koje izvore informacija poznaju i koriste da se informišu o nastavku školovanja i zapošljavanju. Odgovori se zapisuju, a zatim nastavnik prikazuje relevantne izvore informacija (sajtove) i upućuje učenike kako da ih koriste.
- 3 U okviru trećeg dela, „Pripreme za istraživanja“, učenici su podeljeni u pet grupa. Tri grupe dobijaju zadatak da istražuju nastavak školovanja (koje fakultete, visoke škole i neformalne oblike obrazovanja mogu da pohađaju), a dve grupe da istražuju zanimanja/poslove i neformalne vidove obrazovanja. Učenici su napravili plan šta će tačno istraživati i dobili su nedelju dana da izvrše istraživanje.
- 4 U okviru druge radionice učenici su grupno prezentovali rezultate istraživanja kroz PPT prezentacije, svoja iskustva i probleme koje su imali, a zatim je usledila diskusija. Tokom diskusije posvećenja je pažnja i temi timskog rada, kako su radili u grupi, uloge u timu i koliko je to značajno za budući rad.

KOMPETENCIJA:

- IZBOR RELEVANTNIH IZVORA INFORMISANJA O OBRAZOVnim i KARIJERNIM MOGUĆNOSTIMA
- AKTIVNO I KONTINUIRANO INFORMISANJE O OBRAZOVnim i KARIJERNIM MOGUĆNOSTIMA

ISHODI:

- UČENICI POZNaju RAZLIČITE IZVORE INFORMISANJA O OBRAZOVnim i KARIJERNIM MOGUĆNOSTIMA
- UČENICI RAZUMEju VAŽNOST AŽURNIH, TAČNIH I POUZDANIh IZVORA INFORMACIJA
- UČENICI KORISTE INFORMACIONO-KOMUNIKACIjNE TEHNOLOGIJE ZA PRIKUPLJANje I PRAĆENje INFORMACIJA O SVetu OBRAZOVANJA I TRŽIŠTU RADA

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“ Radionica je evaluirana putem onlajn upitnika koji su učenici popunili kao i kroz razgovor sa učenicima. Učenici su rado učestvovali u aktivnostima: svi smatraju da su dobili korisne i pouzdane informacije, a većina (78%) je zainteresovana da prisustvuje sličnim radionicama. Najviše su im se dopali delovi radionica u kojima su bili aktivno angažovani i kasnije su se raspitivali hoće li uskoro biti organizovane slične aktivnosti. Najmanje su se obradovali istraživanjima, uglavnom zato što su radionice bile jedna za drugom, pa su imali malo vremena na raspaganju.”

PREPORUKE:

- Potrebno je odvojiti bar dva školska časa za svaku radionicu, kako bi bilo više vremena za diskusiju sa učenicima i za davanje komentara i saveta od strane voditelja radionice. Zbog toga bi moglo da se preporuči zasebno organizovanje aktivnosti za maturante i učenike trećeg razreda.
- Istraživanje jeste bilo ocenjeno nešto slabije, ali je veoma značajan aspekt radionice, kako bi učenici razumeli da moraju da ulože vreme i dodatne napore u cilju prikupljanja relevantnih podataka na osnovu kojih će doneti odluku. Ovo je veoma važno i zato tome treba posvetiti pažnju i diskutovati sa njima na tu temu, da bi razumeli značaj ove aktivnosti.
- Kako bi osigurali da istraživanje i prezentaciju realizuju kao grupa, neophodno je ostaviti dovoljno vremena u okviru trećeg dela prve radionice „Priprema istraživanja“, tokom koga učenici treba da se dogovore šta tačno istražuju (odabratи koje će fakultete/više škole ili zanimanja da istražuju), ko prikuplja koje podatke, ko je zadužen za koordinaciju grupe i kada će se sastati da kreiraju prezentaciju. Učenicima može i da se preporuči da kreiraju Vajber ili Fejsbuk grupu koja će im olakšati komunikaciju.

KORIŠĆENJE IKT ALATA ZA PRIKUPLJANJE RELEVANTNIH PODATAKA O SVETU OBRAZOVANJA I TRŽIŠTU RADA U GIMNAZIJI

Gimnazija u Raški

Milena Popović, Marina Milošević, Ivana Pavlović i Stanica Pantović

OPIS RADIONICE:

Ciljevi radionice su bili osposobljavanje učenika za korišćenje IKT u svrhu prikupljanja i praćenja informacija o svetu obrazovanja i tržištu rada. U radionici je učestvovalo 32 učenika četvrtog razreda.

- ① Pre realizacije radionice je sprovedena anketa učenika o izboru zanimanja, koja je poslužila kao osnova za planiranje radionice.
- ② Na početku radionice je vođena diskusija na temu „Šta za tebe znači pojам karijere?“ i voditelj radionice je predstavio osnove pojma karijere.
- ③ U drugom delu je diskutovano o tome kako se dolazi do podataka i koliko se u tom procesu koristi internet. Potom nastavnik prikazuje relevantne izvore informacija i upućuje učenike kako da ih koriste i priprema listu korisnih linkova za učenike.
- ④ Jedna grupa učenika dobija zadatak da istražuje zanimanja/poslove koje učenici mogu da obavljaju posle završene škole, druga grupa istražuje nastavak školovanja. Unutar grupe učenici se dele u parove i zajedno dogovaraju, uz podršku nastavnika, koja zanimanja odnosno koje fakultete, visoke škole i koje oblike neformalnog obrazovanja (kurseve i sl.) će istraživati. U ovoj vežbi se koristi internet.
- ⑤ Učenici beleže iz kojih izvora su preuzimali informacije i dobijaju nedelju dana da izvrše istraživanje i da prikažu rezultate, što predstavlja predmet sledeće radionice.

KOMPETENCIJA:

- IZBOR RELEVANTNIH IZVORA INFORMISANJA O OBRAZOVNIM I KARIJERNIM MOGUĆNOSTIMA
- AKTIVNO I KONTINUIRANO INFORMISANJE O OBRAZOVNIM I KARIJERNIM MOGUĆNOSTIMA

ISHODI:

- UČENICI POZNAJU RAZLIČITE IZVORE INFORMISANJA O OBRAZOVNIM I KARIJERNIM MOGUĆNOSTIMA
- UČENICI RAZUMEJU VAŽNOST AŽURNIH, TAČNIH I POUZDANIH IZVORA INFORMACIJA • UČENICI KORISTE INFORMACIONO-KOMUNIKACIONE TEHNOLOGIJE ZA PRIKUPLJANJE I PRAĆENJE INFORMACIJA O SVETU OBRAZOVANJA I TRŽIŠTU RADA

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

“

Učenici su bili oduševljeni idejom o pomoći pri izboru zanimanja, jer se prethodnih godina ova tema svodila na promocije fakulteta koje su se realizovale u maju. Bili su veoma zadovoljni, aktivno su učestvovali u radionici i izrazili su želju da ovakve i slične radionice postanu praksa u našoj školi, jer smatraju da će im to mnogo pomoći pri donošenju odluke o upisu na fakultet.

”

PREPORUKE:

- Dobro je planirati da se sprovode aktivnosti u nizu koje se dopunjaju. Nakon ove radionice može se organizovati analiza fakulteta koje su učenici istraživali, a zatim i poseta predstavnika tih fakulteta. Takođe, zanimanja koja su istražili mogu da posluže kao osnova za organizovanje posete poslodavcima.
- Ono što je značajno jeste da se pored formalnog obrazovanja istraže i neformalni vidovi obrazovanja kao jedan izrazito važan aspekt. U vidu priprema učesnicima treba objasniti šta neformalno obrazovanje znači i koliko je ono važno za kontinuirani razvoj karijere.

OBLAST: KREIRANJE KARIJERE

KAKO DO ŽELJENOG POSLA?

*Tehnička škola „Rade Metalac“, Leskovac
Tatjana Dinić i Tamara Nikolić*

OPIS RADIONICE:

Cilj radionice bio pružanje podrške učenicima za samostalno planiranje karijernog razvoja. U radionici je učestvovalo 33 učenika drugog i trećeg razreda.

- 1 Na početku su učenici upoznati sa savremenim konceptom karijere i veštinama upravljanja karijerom. Učenicima je predstavljen „Moj plan karijere“ i način izrade plana.
- 2 Prvo se popunjava upitnik – „Koji je moj cilj?“. Na osnovu rezultata upitnika voditelj sa učenicima komentariše kako prevazići prepreke ka ostvarivanju cilja i kome mogu da se obrate za pomoć.
- 3 Zatim učenici dobijaju Plan karijere i svesku („Kako ono beše“ sa imenom i prezimenom svakog polaznika) u kojoj pišu svoj portfolio. Učenik će moći da je prelista nakon nekog vremena, kako bi uvideo svoj napredak i osnažio samopouzdanje. Portfolio treba da sadrži osnovne lične podatke o učeniku, urađene testove ličnosti, veštine i interesovanja, zabeležene vannastavne aktivnosti (kao što su učešće u radionicama), nova saznanja i veštine koja su stekli, učešće u humanitarnim akcijama, sekcijama, takmičenjima... Sve aktivnosti treba da budu potkrepljene slikom ili radovima uz opis kako su se osećali tokom aktivnosti, šta im je bilo lako, a šta teško uraditi, kakva im je bila reakcija na pojedine situacije. Početni materijali u svesci biće upitnik sa radionice, Plan karijere i Pismo iz budućnosti koji su napisali na radionici.
- 4 Na kraju radionice, učenici dobijaju zadatak da izrade svoju mapu karijere i da popunjavaju svoj portfolio.

KOMPETENCIJA:

- PLANIRANJE KARIJERNOG RAZVOJA

ISHODI:

- UČENICI UVIDAJU VAŽNOST POSTAVLJANJA CILJEVA I ISTRAJAVANJA U NJIHOVOM OSTVARIVANJU
- UČENICI IDENTIFIKUJU RAZLIČITE NAĆINE ZA OSTVARIVANJE POSTAVLJENIH CILJEVA I PREVIZILAŽENJE BARIJERA

PROSEČNA OCENA (1-5)

SADRŽAJ OBUKE BIO JE AKTUELAN I KORISTAN : 4.6

ISPUNJENA SU MI OČEKIVANJA : 4.3

PREZENTACIJA JE BILA KVALITETNA : 4.6

INFORMACIJE SA RADIONICE BIĆE MI OD KORISTI : 4.7

DISKUSIJA TOKOM RADIONICE BILA JE KVALITETNA : 4.8

OVA RADIONICA IMAĆE UTICAJ NA MOJ BUDUĆI RAD : 4.3

SVEUKUPNA OCENA ZA PREDAVAČA : 4.9

SVEUKUPNA OCENA RADIONICE : 4.4

PROSTOR I USLOVI ZA RAD TOKOM RADIONICE : 4.2

UTISCI UČENIKA I VODITELJA RADIONICE:

Učenici su bili vrlo zainteresovani za temu. Oni koji su razmišljali o svom budućem pozivu su bili izuzetno aktivni. Postoji određen broj učenika za koje je sve ovo novina i koji uopšte ne razmišljaju o tome šta dalje posle škole. Učenici u riziku od osipanja su odlično prihvatili temu i procena je da su bili svesniji svojih mogućnosti za razliku od solidnog broja drugih đaka.

PREPORUKE:

- Važno je sa mladima raditi na podizanju svesti o važnosti planiranja ličnog i profesionalnog razvoja i obavezno raditi i na razvijanju samospoznanje, jer većina nije svesna svojih mogućnosti.
- Može se preporučiti povećanje uključenosti roditelja.
- Zapažena je velika potreba učenika da diskutuju o svojim razmišljanjima i nedoumicama, zbog čega je potrebno predvideti dodatno vreme za diskusiju, napraviti prijatnu atmosferu za rad u odeljenju i pri tome spontano uključivati sve učenike u aktivnost.

ZAKLJUČCI

Na osnovu postojećih strateških i zakonskih preporuka za razvoj sistema karijernog vođenja i savetovanja u srednjim školama, kao i rezultata istraživanja koja su ukazala na izazove sa kojima se trenutno suočavaju nastavnici i stručni saradnici prilikom planiranja i sprovođenja usluga, istakli bismo pojedine odlike radionica koje predstavljaju dobre primere koji se dalje mogu unapređivati.

Načini na koji su Timovi za karijerno vođenje i savetovanje pristupili ovoj temu su raznoliki, ali je za sve njih zajedničko to što su nastojali da primene ishode i kompetencije povezane sa veštinama za upravljanje karijerom, time stavljujući u fokus potrebe učenika i pružanje podrške njihovom karijernom razvoju.

Sve aktivnosti u srednjim školama su sproveli stručni timovi nastavnika i stručnih saradnika u srednjim školama, koristeći radioničarski pristup koji je naglasio aktivnu ulogu učenika u razvoju karijere. Pojedine škole su uključile u svoje aktivnosti i roditelje, kao korisnike usluga karijernog vođenja i savetovanja u školama, ali i kao saradnike, što je praksa koja je važno da se i dalje razvija.

U sve radionice su uključeni i učenici za koje je procenjeno da su u riziku od osipanja, što je veoma važno radi obezbeđivanja jednakog pristupa uslugama. Takođe, u okviru radionica, svi učenici su podsticani na samoprocenu svojih karakteristika. Međutim, vrlo je važna poruka koju su nastavnici slali učenicima o jednakim mogućnostima za kontinuirani razvoj veština i sposobnosti potrebnih za bavljenje određenim zanimanjima, a u skladu sa principima celoživotnog učenja i celoživotnog razvoja karijere.

Istakli bismo i da je veoma dobra praksa evaluacije na kraju radionica, odnosno traženje povratnih informacija od učenika i nastojanje da se na osnovu toga planiraju naredne aktivnosti koje će odgovoriti na uočene potrebe učenika.

Ova brošura je sastavljena na osnovu iskustava samo dvanaest srednjih škola, od kojih je većina u početnoj fazi razvoja sveobuhvatnih usluga karijernog vođenja i savetovanja u skladu sa važećim preporukama. Nadamo se da će se ova brošura, kao skup korisnih i primenljivih primera, vremenom razvijati i obogaćivati novim i još kreativnijim predlozima za rad sa učenicima na razvoju njihovih veština upravljanja karijerom.

Swiss Labour Assistance SLA
Kancelarija u Srbiji

Publikacija je nastala u okviru projekta „Kvalitetne usluge za bolju zapošljivost mladih – KVSNaBIS, uz finansijsku podršku Solidar Suisse/Swiss Labour Assistance – Kancelarije u Srbiji.

Delimično podržano od strane Evropske unije u okviru programa "Evropa za građane i građanke"

Evropska komisija je delimično podržala izradu ove publikacije, ali ne stoji iza njenog sadržaja, već on odražava samo stavove autora, i stoga se Komisija ne može smatrati odgovornom za iznete informacije i njihovo dalje korišćenje.

Beogradska otvorena škola
Masarikova 5/16. sprat
11000 Beograd
Srbija

www.bos.rs
www.karijera.bos.rs